

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 24.7.2007
COM(2007) 440 galīgā redakcija

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM

**Āfrikas lauksaimniecības veicināšana
Priekšlikums par kontinentāla un reģionāla līmeņa sadarbību
lauksaimniecības attīstības jomā Āfrikā**

Āfrikas lauksaimniecības veicināšana

Priekšlikums par kontinentāla un reģionāla līmeņa sadarbību lauksaimniecības attīstības jomā Āfrikā

1. IEVADS

Šajā dokumentā ierosināti principi un galvenās jomas ES un Āfrikas Savienības (ĀS) sadarbībai lauksaimniecības attīstības jomā Āfrikā, koncentrējot uzmanību uz reģionālo un kontinentālo līmeni. Sadarbība šajos līmeņos papildinās un veicinās lauksaimniecības attīstību valsts līmenī, kurā joprojām notiks visintensīvākā sadarbība. Tā būs balstīta uz politikas orientāciju, kas izklāstīta „Eiropas Konsensā”¹ un ES Āfrikas stratēģijā². Abos dokumentos vairākkārt atkārtots, ka lauksaimniecība un lauku attīstība ir svarīga, lai samazinātu nabadzību un veicinātu izaugsmi. Lai veicinātu izaugsmi, Kopiena ir norādījusi, ka tā koncentrēs uzmanību uz ražošanas ilgtspējīgu pastiprināšanu, konkurētspēju reģionālos un starptautiskos tirgos un riska pārvaldību. Tas jāveicina Āfrikā, izmantojot tehnoloģijas attīstību, ko atbalsta lauksaimniecības pētniecība un paplašināšana.

Sadarbība būs cieši pielāgota Āfrikas lauksaimniecības programmai, un tās mērķis ir veicināt progresu Tūkstošgades attīstības mērķu (TAM) sasniegšanā. Plaša mēroga lauksaimniecības attīstībai ir tieša nozīme, lai sasniegtu pirmo TAM (izskaust galēju nabadzību un badu), un tas būs spēcīgs faktors, lai gūtu progresu septītā TAM sasniegšanā (nodrošināt vides ilgtspēju).

Lauksaimniecība³ joprojām ir ekonomiskais pamats lielākajai daļai Āfrikas nabadzīgo iedzīvotāju un veido aptuveni trešdaļu Āfrikas IKP un lielāko daļu darbavietu. Lielāko daļu lauksaimnieciskās ražošanas veic nelieli lauksaimnieki, pie tam ārkārtīgi svarīga loma ir sievietēm⁴. Lauksaimnieciskā ražošana, izplatīšana un pārdošana tieši ietekmē nodrošinātību ar pārtiku un mājsaimniecības locekļu uztura līmeni. Turklāt lauksaimniecības attīstībai ir liela rezonanse. Lielāki ienākumi no lauksaimniecības padara ilgtspējīgu un pieejamu arī sociālo pakalpojumu sniegšanu un izmantošanu lauku rajonos. Turklāt lauksaimnieku veiktā dabas resursu izmantošana ir svarīga ekosistēmu un bioloģiskās daudzveidības ilgtspējai.

Lauksaimniecība galvenokārt ir privātā sektora darbība, bet tajā būs nepieciešama valsts sektora ievērojama iesaistīšana. Pirmkārt, tirgus nepilnības ir bijušas izplatītas un ir negatīvi ietekmējušas sociāli un ģeogrāfiski atstumto iedzīvotāju grupas. Otrkārt, pastāv vides ārējās ietekmes, attiecībā uz kurām ir nepieciešams valsts regulējums un iejaukšanās, lai saglabātu ilgtspēju. Treškārt, lauksaimniecība darbojas daudz labāk, ja valsts sfēras funkcijas ir efektīvākas.

Šajā dokumentā uzskaitītās sadarbības jomas nodrošina palīdzības ilgtermiņa regulējumu. Ģeogrāfiskā nozīmē uzmanība tiek koncentrēta uz Aizsahāras Āfriku, kur lauksaimniecības problēmas ir visaktuālākās. Tomēr svarīgs ir kontinentālais apmērs, ņemot vērā pielāgošanu ĀS pasākumiem un to, ka vairākām sadarbības jomām⁵ būs Āfrikas mēroga dimensija.

---

¹ (2006/C46/01).

² COM(2005) 489.

³ Ieskaitot kultūraugus, lauksaimniecības dzīvniekus, zivsaimniecību un mežsaimniecību.

⁴ Sievietes saražo aptuveni 80 % no visas pārtikas Āfrikā.

⁵ Piemēram, lauksaimniecības dzīvnieku slimību kontrole, pētniecība, kā arī sanitārie un fitosanitārie pasākumi.

2. LAUKSAIMNIECĪBAS ATTĪSTĪBAS PERSPEKTĪVAS ĀFRIKĀ

2.1. Pašreizējās problēmas

Lauksaimniecība Āfrikā atgūst ekonomisko nozīmi ar lauksaimniecības nozares attīstības ievērojamu izaugsmi: 2,7 % 2002. gadā, 3,0 % 2003. gadā un 5,3 % 2004. gadā. Šo tendenci ir veicinājušas vairāku produktu cenu labvēlīgas izmaiņas; tajā pašā laikā ražošanas nosacījumu uzlabošanās⁶ ir bijis otrs attīstību veicinošs faktors. Tomēr nabadzības noturīgas samazināšanas nolūkā būs vairāk jāpaātrina lauksaimniecības attīstība, īpaši lauku biedrībās ar nelieliem ienākumiem, kur lauksaimniecība, iespējams, paliks galvenais dzinējspēks ekonomikas attīstībai un darbavietu radīšanai.

Pašreizējās problēmas, ar kurām saskaras lauksaimnieciskā ražošana un attīstība Āfrikā, ir vairākas un savstarpēji saistītas. Analizējot šos aspektus, ir identificētas sešas jomas, lai palīdzētu noteikt prioritārās sadarbības jomas⁷:

- i) integrētas un plašas kopīgas vīzijas izveide par lauksaimniecības attīstību un tās vietu ilgtspējīgā ekonomikas attīstībā un nabadzības samazināšanā, un šīs vīzijas pārveidošana saskaņotās attīstības politikas jomās, stratēģijās un budžetos;
- ii) lauksaimniecības nozares pārvaldības stiprināšana, no jauna nosakot valsts, privātā sektora un pilsoniskās sabiedrības uzdevumus un mijiedarbības veidus un uzlabojot dažādo organizāciju spēju piedalīties politikas formulēšanā un īstenošanā;
- iii) ilgtspējīgas lauku produktivitātes uzlabošana un lauksaimniecības produktu uzturvērtības paaugstināšana, palielinot zināmu tehnoloģisko un vadības jauninājumu diapazonu, paplašinot pētniecību un padarot to efektīvāku lauksaimniecības lietotājiem;
- iv) pieklūšana ienesīgiem tirgiem, uzlabojot fizisko pieejamību un izmantojot tirgus (nišas) iespējas⁸, produktus un struktūras, kas paaugstina ražotāju cenas, un veicinot tirdzniecību, tostarp ar uzlabotiem sanitāriem un fitosanitāriem pasākumiem;
- v) dabas resursu efektīvāku apsaimniekošanas režīmu izveide un pozitīvas ekonomiskās atdeves nodrošināšana ilgtspējīgai izmantošanai; kā arī
- vi) risku un neaizsargātības samazināšana attiecībā pret kaitēkļiem, slimībām, cenu svārstībām, tirgus nedrošību, klimata pārmaiņām un nelabvēlīgiem laika apstākļiem.

2.2. Āfrikas lauksaimniecības programma

Lai veicinātu lauksaimniecības attīstību, ĀS un Jaunā partnerība Āfrikas attīstībai (*NEPAD*) ir sākušas Visaptverošu Āfrikas lauksaimniecības attīstības programmu (*CAADP*); tajā pašā laikā valstu vadītāji vienojās ievērojami palielināt valstu budžetu daļu lauksaimniecībai un lauku attīstībai⁹. Turklāt ir radusies vispārēja ĀS lauksaimniecības vīzija par to, kas jāsasniedz līdz 2015. gadam.

CAADP iniciatīvai ir kontinenta mērogs, bet tā ir balstīta uz valstu un reģionāliem plāniem par lauksaimniecības attīstību. Tajā ietverts galveno principu un mērķu kopums, lai i) vadītu

⁶ Ieskaitot miera iestāšanos dažās valstīs.

⁷ Sk. pievienotajā darbinieku darba dokumentā sīki izstrādātu prezentāciju par sešām jomām.

⁸ Paplašinās biodegvielu tirgi, kā arī godīgas tirdzniecības un bioloģiskās lauksaimniecības produktu tirgi.

⁹ 2003. gada jūlija „Maputu deklarācijā”, ar kuru valstis apņēmas līdz 2008./2009. gadam piešķirt lauksaimniecībai un lauku attīstībai vismaz 10 % no valstu budžetiem.

valstu stratēģijas un ieguldījumu programmas, ii) nodrošinātu līdzīgu reģionālu apmācību un novērtējumu un iii) veicinātu attīstības centienu lielāku pielāgošanu un saskaņošanu. Attīstības partneriem CAADP piedāvā svarīgas iespējas progresa gūšanai attiecībā uz Parīzes deklarāciju.

CAADP veido četrus tematiskus „pīlārus”, kuri kalpo par politikas regulējumiem valsts un reģionālām programmām. CAADP programmas valsts un reģionālā līmenī ievēros īpašu procesu „apaļā galda” veidā, kā rezultātā tiks izveidoti valsts un reģionāli „CAADP līgumi”, kas ietver politikas reformas, kā arī valsts un privāto ieguldījumu un pasākumu vadību.

ĀS augstākā līmeņa sanāksmē¹⁰ 2006. gada decembrī tika pieprasīta neliela selektivitāte CAADP saistību izpildē, pamatojoties uz atzinumu, ka jānosaka prioritātes ierobežotiem resursiem un institucionālai jaudai, kas dos ātrus, bet ilgtspējīgus ieguvumus, lai panāktu nodrošinātību ar pārtiku un uzturu.

3. ES UN ĀS SADARBĪBA LAUKSAIMNIECĪBAS ATTĪSTĪBAS JOMĀ

3.1. Mērķi un principi

Turpmākie priekšlikumi ES un ĀS sadarbībai ir vērsti uz kontinentālu un reģionālu līmeni un izklāstīti, lai radītu labāku un lauksaimniecības attīstību veicinošu vidi kontinentā. Sadarbība būs balstīta uz šādiem principiem.

- *Apņemšanās attiecībā uz Tūkstošgades attīstības mērķiem*, īpaši ņemot vērā 1. un 7. TAM.
- *Pielāgošana Āfrikas prioritātēm*, pamatojoties uz CAADP procesiem, principiem un mērķiem.
- *Līdzekļu devēju saskaņošana un pielāgošana*, ievērojot Parīzes deklarācijas principus.
- *Balstīšanās uz citām ĀS un ES partnerībām un mehānismiem*, ES pasākumu papildināšana, kuri tieši vai netieši atbalsta lauku attīstību Āfrikā, un esošo Āfrikas un Eiropas partnerību izmantošana.
- *Mācīšanās no ES attiecīgās pieredzes un paraugprakses*, balstīšanās uz gandrīz 50 gadu pieredzi lauksaimniecības politikā ES.
- *Subsidiaritātes principa piemērošana*, atbalstot tikai tās reģionālās un kontinentālās funkcijas, kuras dod pievienoto vērtību valsts līmeņa pasākumiem.
- *Politikas saskaņotība*, starp ES attīstības politiku un lauksaimniecības, zivsaimniecības, tirdzniecības, patērētāju aizsardzības un enerģētikas politiku.

Atbilstīgi CAADP prasībām sadarbība tiks vērsta uz reģionālu un kontinentālu organizāciju jaudas palielināšanu un institucionālu nostiprināšanu.

---

¹⁰ Augstākā līmeņa sanāksme par nodrošinātību ar pārtiku Āfrikā, Abudžā, 2006. gada decembrī. Augstākā līmeņa sanāksmē tika noteiktas vairākas stratēģiskas preces, kurām tiks veicināta iekšējā tirdzniecība Āfrikā un mārketingis.

Sadarbība veicinās valsts stratēģiskāku un efektīvāku lomu lauksaimniecībā, pamatojoties uz uzskatu, ka valsts galvenokārt: nodrošinās efektīvu politiku un reglamentējošus noteikumus, radīs veicinošu vidi; iejauksies tirgus nepilnību situācijās; sniegs pakalpojumus ar publisku preču raksturu; radīs drošības tīklus un ierobežos subsīdiju izmantošanu.

3.2. Sadarbības prioritārās jomas

ES un Āfrikas sadarbība lauksaimniecības attīstības jomā tiks vērsta uz septiņām jomām, pamatojoties uz galvenajām lauksaimniecības problēmām Āfrikā, un Āfrikas prioritātēm, kas atspoguļotas *CAADP*.

3.2.1. Lauksaimniecība attīstības stratēģijās

Šī joma būs veltīta nepieciešamībai, lai lauksaimniecības attīstība būtu attīstības programmas neatņemama un stratēģiska daļa valsts, reģionālā un kontinentālā līmenī, atzīstot lauksaimniecību par galveno sektoru ekonomikas attīstībai un nabadzības samazināšanai.

Sadarbība reģionālā un kontinentālā līmenī būs vērsta uz:

- analīzi un jaudas palielināšanu attiecībā uz savstarpējo saistību starp lauksaimniecisko darbību un makroekonomikas politiku, ārējo ietekmi, klimata pārmaiņām, tuksnešu veidošanos un bioloģisko daudzveidību;
- mācīšanos no valsts politikas attīstības pieredzes un tās ietekmes uz lauksaimniecību un lauku ekonomiku;
- jaudas palielināšanu un institucionālu nostiprināšanu, veicinot uz pierādījumiem un iznākumu balstītas politikas izveidi, politikas saskaņotību un aizstāvību;
- koordināciju un sadarbību starp sektoriem;
- kontinentāla lauksaimnieku foruma izveides atbalstīšanu, valsts un reģionālu lauksaimniecības organizāciju saistīšanu un to lomu nostiprināšanu *CAADP* procesos;
- analītisko un uzraudzības funkciju nostiprināšanu, salīdzinot un pretstatot atsevišķu valstu lauksaimniecības attīstības ceļus ekonomikas, sociālā un vides izteiksmē.

Galvenie partneri būs Āfrikas Savienības Komisija (ĀSK), *NEPAD* un reģionālās ekonomikas kopienas (REK), un sadarbība atbalstīs to politikas analīzes, uzraudzības, lietpratēju novērtējuma un aizstāvības funkcijas, kā arī to jaudas palielināšanas lomu valsts līmeņa organizācijām. Reģionālas lauksaimniecības organizācijas būs vēl viena partneru grupa. Paredzēta starptautisku organizāciju iesaistīšana īstenošanā, lai gan sadarbība ar ĀSK var ietvert sadraudzības vienošanos ar EK, iesaistot attiecīgos ģenerāldirektorātus (piemēram, Lauksaimniecības un lauku attīstības (*AGRI*), Zivsaimniecības (*FISH*), Veselības un patērētāju aizsardzības (*SANCO*), Tirdzniecības (*TRADE*), Vides (*ENV*), Pētniecības (*RTD*), Kopīgā pētniecības centra (*JRC*) un Reģionālās politikas (*REGIO*) ĢD). *CTA*¹¹ tiks iesaistīts aizstāvībā, veicinās pieredzes apmaiņu un palīdzēs nostiprināt lauksaimnieku organizācijas un to saikni ar *CAADP*.

---

¹¹ Lauksaimniecības attīstības centrs – kopīgs ES un ĀKK valstu centrs, kas izveidots saskaņā ar Kotonū nolīgumu.

3.2.2. *Sektora pārvaldība*

Šī sadarbības joma palīdzēs palielināt jaudu reģionālā un kontinentālā līmenī, lai uzlabotu pārvaldību lauksaimniecības sektorā valsts līmenī. Paredzams, ka labāka pārvaldība veicinās vienmērīgāku pāreju no sīksaimniecību lauksaimniecības uz komerciāli dzīvotspējīgu un ilgtspējīgu ģimenes lauksaimniecību.

Sadarbība sektora pārvaldības jomā ietvers:

- reģionālas un kontinentālas politikas saskaņošanu un saskaņotības veicināšanu starp reģionālu un valsts lauksaimniecības politiku;
- politikas pasākumu uzraudzību un lietpratēju novērtējumu veikšanu;
- reģionālu un kontinentālu pamatnostādņu formulēšanu par galvenajiem pārvaldības aspektiem, tostarp par zemi un zemes lietojuma politiku un par ilgtspējīgu lauksaimniecību;
- jaudas palielināšanu un pilnvarošanu dalībai sektora pārvaldībā;
- valsts un privāto partnerību un uzņēmumu apvienību veicināšanu;
- ražotāju un profesionālu organizāciju ar efektīvu aizstāvības un lobēšanas spēju reģionāla un kontinentāla līmeņa pārstāvības nostiprināšanu, un
- salīdzinošu analīzi un pieredzes gūšanu no liberalizācijas un privatizācijas procesiem lauksaimniecībā, valsts un privātajās attiecībās un valsts darbībā.

Paredzēta sadarbība ar ĀSK tās politiskās un sekmējošās lomas nostiprināšanā politikas attīstības, koordinācijas un saskaņošanas jomā, ar *NEPAD* un *REK* jaudas palielināšanas, uzraudzības, politikas analīzes un lietpratēju novērtējuma jomā un ar privātām reģionālām un kontinentālām organizācijām, kuras pārstāv ražotājus un profesionālas organizācijas, jaudas palielināšanas, aizstāvības, sarunu un pakalpojumu sniegšanas jomā. *CTA* tiks iesaistīts pēdējos aspektos, kā arī izpratnes palielināšanā, pamatojoties uz gūto pieredzi. Mācīšanos no ES pieredzes, tostarp apmaiņu ar EK, dalībvalstīm un ES privātā sektora organizācijām, arī var izmantot kā jaudas palielināšanas veidu pārvaldības jomā¹².

3.2.3. *Pētniecība, zināšanu sistēmas un izplatīšana*

Šīs sadarbības jomas mērķis ir palielināt lauksaimniecības pētniecības un zināšanu sistēmu ietekmi uz lauku produktivitāti, nabadzības samazināšanu, nodrošinātību ar pārtiku un dabas resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, ņemot vērā klimata pārmaiņu radītās problēmas. Uzsvars būs uz daudzdimensiju pētniecības pieejām, uz ilgtspējīgām lauksaimnieciskās ražošanas sistēmām un uz pētniecību ar pozitīvu ietekmi uz lauku nabadzīgajiem iedzīvotājiem.

Reģionāla un kontinentāla līmeņa sadarbības jomas ir šādas:

- sadarbības nostiprināšana starp valstīm pētniecības jomā, lai samazinātu sadrumstalotību un radītu sinerģijas;
- kontinentālu un reģionālu pētniecības stratēģiju formulēšana;

---

¹² *DG AGRI* var palīdzēt paraugprakses apmaiņā, nodrošināt saikni ar lauksaimniecības organizācijām un sniegt informāciju par standartiem un pētniecību.

- starptautiskas nozīmes prioritāras pētniecības līdzfinansēšana;
- jaudas palielināšana jauniem konsultēšanas, mācību un izglītības veidiem un kanāliem un saikņu nostiprināšana starp pētniecības sistēmām, konsultāciju dienestiem un lauksaimniekiem;
- tīklu sadarbības platformu radīšana un/vai nostiprināšana informācijai, zināšanu pieejamībai un apmaiņai¹³; kā arī
- koordinācijas uzlabošana starp valsts lauksaimniecības pētniecības sistēmām (*NARS*) un reģionālām un starptautiskām pētniecības programmām.

Sadarbībā šajā jomā tiks ņemta vērā pieredze no senas pētnieciskās sadarbības starp ES un Āfriku¹⁴ un pamatnostādnes, lai veicinātu sadarbību starp Eiropas partneriem¹⁵. To iedvesmos *CAADP* 4. pīlārs, un tā tiks pielāgota Āfrikas lauksaimniecības produktivitātes regulējuma (*FAAP*) principi. Galvenie partneri būs Āfrikas lauksaimniecības pētniecības forums (*FARA*) un saistītās apakšreģionālās pētniecības organizācijas (*SRO*), Globālais lauksaimniecības pētniecības forums attīstībai (*GFAR*), kā arī Eiropas forums (*EFARD*) ar saviem darbības tīkliem¹⁶, Lauksaimniecības starptautiskās pētniecības konsultatīvās grupas (*CGIAR*) sistēma, citas starptautiskas organizācijas un pētniecības partnerības, tostarp Kopīgais pētniecības centrs (*JRC*). *CTA* palīdzēs nostiprināt tīkla sadarbības platformas.

3.2.4. Tirdzniecības veicināšana, uzsverot kvalitātes garantiju un uzlabošanu

Šīs sadarbības jomas mērķis būs nostiprināt Āfrikas spēju panākt tirgu darbību, lai samazinātu nabadzību, koncentrējot uzmanību uz lauksaimniecības produktu reģionāliem tirgiem. Pašreizējās tirdzniecības sarunas (ekonomiskās partnerības nolīgumi (*EPA*), Dohas attīstības programma (*DDA*)) ir paredzētas, lai radītu labākas lauksaimnieciskās tirdzniecības iespējas Āfrikas valstīm, kam ir nepieciešams atbilstīgs piedāvājums. Ierosinātā sadarbība ietver spējas nostiprināšanu ietekmēt, noteikt un ievērot nozīmīgus ražošanas un tirdzniecības standartus, lai (turpinātu piekļūt) piekļūtu ienesīgiem lauksaimniecības produktu tirgiem un patērētājiem garantētu produktu drošību.

Atbalsts īpaši tiks balstīts uz *EPA* piedāvātājām iespējām un ietvers:

- reģionālas stratēģijas un jaudas palielināšanu, lai novērstu strukturālus trūkumus lauksaimniecības izejvielu un produktu tirgos;
- jaudas palielināšanu tirdzniecības politikas uzraudzībai, tostarp tirdzniecības veicināšanas politikas īstenošanas, ziņošanas un izpildes uzraudzību;
- reģionālu tirgu veidošanu un iekšreģionālas, īpaši pārtikas preču, tirdzniecības veicināšanu;
- juridisku un reglamentējošu noteikumu izveidi saskaņošanai, standartizācijai un kontrolei; kopēju reģionālu klasifikācijas sistēmu un standartu pieņemšanu un pielāgošanu starptautiskām sistēmām un standartiem;

¹³ Tostarp apmaiņas starp lauksaimniekiem.

¹⁴ Izmantojot gan zinātniskus (piemēram, īpaši starptautiski sadarbības pasākumi (*INCO*), pētniecības pamatprogramma (*RFP*)), gan attīstības politikas instrumentus.

¹⁵ Izstrādājusi Eiropas lauksaimniecības pētniecības iniciatīva attīstībai (*EIARD*).

¹⁶ Eiropas konsorcijs tropu lauksaimniecības pētniecībai (*ECART-EEIG*) un Eiropas Lauksaimniecības (uz tropiem un subtropiem orientētu) universitāšu tīkls saistībā ar lauksaimniecības attīstību (*NATURA*).

- etalonlaboratoriju nostiprināšanu, tīkla sadarbību ar valstu centriem un jaudas palielināšanu citos objektos un iestādēs, kas iesaistītas testēšanā un atbilstības nodrošināšanā;
- reģionālas jaudas palielināšanu, lai uzlabotu standartu izpratni un ievērošanu, tostarp par drošiem atlieku līmeņiem;
- sertifikācijas sistēmu veicināšanu ilgtspējīgai un sociāli pieņemamai ražošanai un
- jaudas palielināšanu, lai aktīvi iesaistītos reģionālās un starptautiskās diskusijās un sarunās par (pārtikas nekaitīgumu, lauksaimniecības preču tirdzniecības) standartiem un citiem tirdzniecības veicināšanas veidiem.

Galvenie partneri būs ĀSK specializētās aģentūras (īpaši Āfrikas starpvalstu dzīvnieku resursu birojs (*IBAR*) un Āfrikas starpvalstu fitosanitārā padome (*IAPSC*)), starptautiskas normatīvu iestādes, sertifikācijas organizācijas, pētniecības centri, REK, reģionālas lauksaimniecības un eksportētāju organizācijas, etalonlaboratorijas un attiecīgās ANO aģentūras. *CTA* būs iesaistīts sanitāro un fitosanitāro jautājumu izpratnes uzlabošanā.

3.2.5. *Dabas resursu apsaimniekošana: zeme, zivsaimniecība, mežsaimniecība*

Šī sadarbības joma atbalstīs zemes, zivju un mežu resursu pārvaldības un apsaimniekošanas režīmu uzlabojumus, kuru mērķis ir apvienot vides ilgtspēju un bioloģisko daudzveidību ar rentablu izmantošanu un nabadzības samazināšanu.

Šajā sadarbības jomā iesaistītie reģionālie un kontinentālie aspekti ir šādi:

- politikas koordinācija un saskaņošana, īpaši attiecībā uz pārrobežu resursiem;
- koordinācijas un sadarbības mehānismu izveide un nostiprināšana attiecībā uz pārrobežu resursiem spēkā esošo reģionālo regulējumu ietvaros;
- reģionālu un kontinentālu pamatnostādņu formulēšana par zemes politiku un resursu ilgtspējīgu izmantošanu, apvienojot ekonomisko, juridisko, sociālo un vides dimensiju;
- tādas politikas vides veicināšana, kas atvieglo pienākumu un atbildības sadali par dabas resursu izmantošanas jomā;
- pieredzes apmaiņa un lietpratēju novērtējuma atbalstīšana par apsaimniekošanas režīmu efektivitāti;
- dabas resursu stāvokļa (un uz tiem izdarītā spiediena) un klimata pārmaiņu ietekmes uz lauksaimniecību un dabas resursiem uzraudzība un pārraudzība; kā arī
- sadarbības veicināšana, lai apkarotu resursu nelikumīgu izmantošanu (tostarp zvejošanu un mežsaimniecību) un nelegālu produktu tirdzniecību¹⁷.

Šīs jomas ietvaros uzmanība tiks koncentrēta uz politiku un pārvaldību, apsaimniekošanu un institucionālu kārtību ilgtspējīgai dabas resursu izmantošanai. Zemes politikas, kā arī augsnes un ūdens apsaimniekošanas jomā atbalsts tiks pielāgots *CAADP* 1. pīlāram un saistītām starptautiskām iniciatīvām¹⁸. Zivsaimniecības partnerattiecību nolīgumi būs pamats, lai uzlabotu zivju resursu kontroli, uzraudzību un pārraudzību. Galvenie partneri būs ĀSK,

¹⁷ Balstoties uz Mežsaimniecības tiesību aktu ieviešanas, mežu pārvaldības un tirdzniecības (*FLEGT*) iniciatīvu mežsaimniecības resursu jomā.

¹⁸ Piemēram, *TerrAfrica*.

NEPAD, REK, specializētas NVO un (apakš)reģionālas zemes un ūdens apsaimniekošanas, zivsaimniecības un mežsaimniecības organizācijas, kā arī Eiropas un starptautiskas iestādes, tīkli un platformas, kas specializējas šajos sektoros¹⁹. CTA veicinās pieredzes apmaiņu.

3.2.6. Lauksaimniecības dzīvnieku attīstība un slimību kontrole

Šī sadarbības joma palielinās lauksaimniecības dzīvnieku sektora ilgtspēju un tā ieguldījumu attīstībā un nabadzības samazināšanā, uzsverot dzīvnieku slimību kontroles zināšanu un sistēmu nostiprināšanu. Sadarbības mērķis būs samazināt dzīvnieku mirstību, samazināt lopkopības risku un uzlabot sabiedrības veselības profilaksi, kā arī uzlabot piekļuvi reģionāliem un starptautiskiem tirgiem, veicināt racionālu zemes izmantošanu un samazināt ar lauksaimniecības dzīvniekiem saistītās vides problēmas. Tajā ietilpst:

- pārrobežu sadarbība lopkopības, ganību zemes apsaimniekošanas, ilgtspējīgu lopkopības sistēmu un lauksaimniecības dzīvnieku tirdzniecības jomā;
- analīze par savstarpējo saistību starp lopkopības attīstību Āfrikā un klimata pārmaiņām;
- veterināro dienestu un slimību kontroles sistēmu koordinētu tīklu nostiprināšana, piemērojot starptautiskus standartus;
- Āfrikas sistēmas nostiprināšana reģionāla un valsts mēroga veselības sistēmu koordinācijai, lai apkarotu dzīvnieku slimības; kā arī
- pētniecība, izmēģinājumi un zināšanu izplatīšana par slimību profilakses metodēm, tostarp vakcīnu izveidi.

Galvenie paredzētie partneri ir ĀSK specializētās lopkopības aģentūras (*IBAR*, Āfrikas Veterināro vakcīnu centrs (*PANVAC*) un Āfrikas cece mušu un triponosomiāzes izskaušanas kampaņa (*PATTEC*)), Starptautiskais lauksaimniecības dzīvnieku pētniecības institūts (*ILRI*) un (apakš)reģionāla līmeņa lopkopības aģentūras, Pārtikas un lauksaimniecības organizācija (*FAO*), Pasauls dzīvnieku veselības organizācija (*OIE*) un reģionālas un starptautiskas lopkopības organizācijas. Tiks izmantota „African Livestock” (*ALIVE*) partnerība, kurā ir iesaistītas galvenās ieinteresētās personas.

3.2.7. Riska pārvaldība

Šī sadarbības joma pievēršīsies iespējām samazināt riskus saistībā ar klimata pārmaiņām, dabas katastrofām un cenu lēcieniem, koncentrējot uzmanību uz organizatoriskiem jautājumiem un finanšu instrumentiem.

Sadarbība reģionālā un kontinentālā līmenī ietvers:

- institucionālās un tehniskās jaudas palielināšanu attiecībā uz sagatavotību katastrofām, to novēršanu un reaģēšanu, tostarp uz īslaicīgu pārtikas nepietiekamību;
- pētniecību, informācijas izplatīšanu un jaudas palielināšanu attiecībā uz samazināta riska lauksaimniecības metodēm un izdzīvošanas stratēģijām;

---

¹⁹ Tostarp *JRC* ĀKK Ilgtspējīgas attīstības observatorija.

- novatoriskas sistēmas kultūraugu un lauksaimniecības dzīvnieku zaudējumu riska samazināšanai kaitēkļu un slimību rezultātā;
- informācijas apmaiņu par gūto pieredzi un jaudas palielināšanu uz tirgu balstītu cenu riska pārvaldības instrumentu, cenu izlīdzināšanas sistēmu un apdrošināšanas mehānismu izmantošanā, un
- reģionālu un kontinentālu agrāro brīdināšanas sistēmu izveidi, piemērošanu un to sasaisti ar valstu agrārām brīdināšanas sistēmām.

Sadarbība ietvers galveno valsts un privāto organizāciju jaudas palielināšanu un Āfrikas valstu piekļuves uzlabošanu starptautiskiem finanšu un apdrošināšanas tirgiem. Galvenie partneri būs ĀSK, REK un starptautiskas organizācijas. *CTA* būs iesaistīts informācijas apmaiņā par samazināta riska lauksaimniecības metodēm un uz tirgu balstītām cenu riska pārvaldības sistēmām.

4. KOORDINĀCIJA, UZRAUDZĪBA UN NOVĒRTĒJUMS

4.1. Koordinācija

ES un Āfrikas sadarbības lauksaimniecības attīstības jomā koordinācijai būs trīs savstarpēji saistītas dimensijas: i) ar Āfrikas iestādēm; ii) ar citu līdzekļu devēju koordināciju un iii) ES iekšienē.

Koordinācijā ar Āfrikas iestādēm tiks izmantots *CAADP* regulējums, un tā būs kontinentālu un reģionālu organizāciju vadībā, kurā galvenā loma būs ĀSK/*NEPAD*. *CAADP* partnerības platforma ir galvenais mehānisms visu attīstības partneru iesaistīšanas koordinācijai kontinentālā līmenī. Līdzīgas platformas tiek veidotas reģionālos līmeņos. Valsts līmenī *CAADP* valstu „apaļā galda” process nodrošina salīdzināmu platformu. Tematiskā ziņā koordinācija arvien vairāk tiks organizēta ap *CAADP* „pīlāriem”.

Līdzekļu devēju koordinācija, saskaņošana un pielāgošana ap *CAADP* tiks uzlabota, izmantojot Globālo līdzekļu devēju platformu lauku attīstībai (*GDPRD*), kuras locekļi ir EK un dažādas dalībvalstis. *GDPRD* darbosies kā līdzekļu devēju kontaktpunkts *CAADP* jomā un palīdzēs organizēt *CAADP* partnerības platformas sanāksmes.

Koordinācija ES iekšienē tiks pastiprināta ar ierosinātās ES darba grupas²⁰ par Āfrikas lauksaimniecību starpniecību, kuru tehniski atbalsta *CTA*. Darba grupa nostiprinās sinerģijas un uzlabos Āfrikas lauksaimniecības attīstībai piešķirtā ES finansējuma kvalitāti un redzamību²¹.

4.2. Uzraudzība un novērtējums

Progress, kas gūts *CAADP* īstenošanā un sadarbībā lauksaimniecības attīstības jomā, galvenokārt tiks uzraudzīts *CAADP* partnerības platformas un Āfrikas partnerības foruma (ĀPF) ietvaros. Abi izmantos līdzīgu rādītāju kopumu, par kuriem ziņo ĀSK un *NEPAD*. Turklāt tiek veidoti mehānismi detalizētākai progresa uzraudzībai *CAADP* pīlāru ietvaros.

²⁰ Ierosināts, ka darba grupa ir pakļauta attīstības sadarbības darba grupai (*CODEV*).

²¹ Nav paredzēts jauns finansēšanas mehānisms.

GDPRD palīdzēs uzraudzības procesā, īpaši atsaucoties uz līdzekļu devēju finansētiem projektiem un programmām, saskaņošanu, pielāgošanu un konsekvenci *CAADP* programmas ietvaros.

ES un Āfrikas sadarbības lauksaimniecības attīstības jomā politikas orientāciju un stratēģisko virzienu nozīme tiks pakļauta tādām pašām novērtējuma procesam kā kopējā ES un ĀS sadarbības programma, uz kuru pašlaik attiecas ES Āfrikas stratēģija.

5. SECINĀJUMS

Plaša mēroga lauksaimniecības attīstība Āfrikā ir atslēga, lai gūtu progresu TAM sasniegšanā un nodrošinātu sociālo pakalpojumu pieejamību lauku rajonos. Atzīstot to, ir noteiktas septiņas galvenās ĀS un ES sadarbības jomas lauksaimniecības attīstībā reģionālā un kontinentālā līmenī, pamatojoties uz Āfrikas lauksaimniecības programmu un galvenokārt strādājot ar Āfrikas organizāciju starpniecību. Tās ir vērstas uz jaudas palielināšanu un reģionālu un kontinentālu organizāciju institucionālu nostiprināšanu, lai veicinātu lauksaimniecības politikas un pārvaldības uzlabojumus.

Sadarbība apvienos konkurētspējas orientāciju, kas vērsta uz produktivitāti un izaugsmi, ar plaša mēroga attīstību, pievēršoties nabadzības samazināšanai un sociālai kohēzijai. Abiem aspektiem būs nepieciešama attīstība lauksaimniecības produktu reģionālos tirgos, uzsverot reģionālas integrācijas un tirdzniecības veicināšanas nozīmi. Turklāt tiks veicinātas ilgtspējīgas ražošanas sistēmas, atzīstot nepieciešamību pielāgoties tādām ārējām problēmām kā klimata pārmaiņas.

Sadarbība atbildīs Parīzes deklarācijai, sniedzot atbalstu Āfrikas programmai un izmantojot saskaņotus mehānismus dialogam un novērtējumam.

1. pielikums – Akronīmi

OIE : Pasaules dzīvnieku veselības organizācija (*Organisation Internationale de la Santé Animale/World Organisation for Animal Health*)

PAEPARD : Āfrikas un Eiropas partnerība lauksaimniecības pētniecības jomā attīstībai (*Pan-African-European Partnership on Agricultural Research for Development*)

PANVAC : Āfrikas Veterināro vakcīnu centrs (*Pan-African Veterinary Vaccine Centre*)

PATTEC : Āfrikas cece mušu un triponosomiāzes izskaušanas kampaņa (*Pan-African Tsetse and Trypanosomiasis Eradication Campaign*)

REK : Reģionālā ekonomikas kopiena

REGIO : Reģionālās politikas ģenerāldirektorāts (EK)

RFO : Reģionālās lauksaimniecības organizācijas (*Regional Farming Organisations*)

RIP : Reģionālā indikatīvā programma

RTL : Reģionālais tirdzniecības līgums

RTD : Pētniecības ģenerāldirektorāts (EK)

SADC : Dienvidāfrikas attīstības kopiena (*Southern African Development Community*)

SADC-FANR : *SADC* Pārtikas, lauksaimniecības un dabas resursu direktorāts (*SADC's Food, Agriculture and Natural Resources Directorate*)

SANCO : Veselības un patērētāju aizsardzības ģenerāldirektorāts (EK)

SPS : Sanitārie un fitosanitārie pasākumi

SRO : Apakšreģionāla pētniecības organizācija (*Sub-regional Research Organisation*)

SSA : Aizsahāras Āfrika (*Sub-Sahara Africa*)

SWP : Darbinieku darba dokuments

TP : Tematiska programma

ANO : Apvienoto Nāciju Organizācija

WFP : Pasaules pārtikas programma (*World Food Programme*)

PTO : Pasaules tirdzniecības organizācija